

REPORTAGE ANDERE INVULLING VOOR GELOOFSHUIZEN

Nieuwe bezieling in oude kerken

Kerken, van dorp tot grote stad zijn ze beeldbepalend met hun kerktoren. Door de veranderende maatschappij en daarmee een leegloop van kerken staat het behoud van dit erfgoed onder druk. De noodzakelijke nieuwe invullingen van de geloofshuizen zijn vaak inspirerend, als woonplek, als andersoortige ontmoetingsruimte, als markt of bibliotheek en voor kunst- en cultuuroeinden.

TEKST EN FOTO'S: HELEEN VINK

Hemels onderkomen

Wie het lintdorp Twisk over de twee kilometer lange landelijke Dorpsweg doorkruist, kan niet anders dan worden bekoord door de schoonheid ervan met de aan weerszijden in het groen gelegen monumentale woningen en authentieke stolpboerderijen. Het West-Friese dorp is tientallen rijksmonumenten rijk waarvan op nummer 121, de in het hart van het dorp gelegen Theaterkerk Hemels er één van is. Achter het tuinhokje wachten bewoner René Smit en hond Moos de bezoeker gastvrij op. In de smaakvol ingerichte woonkamer annex keuken wacht de koffie. „Het is hier een en al kerk. Waar we nu zitten was de voormalige bibliotheek. Ja, de inrichting is geweldig, daarvoor moet je bij mijn vrouw zijn”, is hij liefdevol complimenteus over zijn echtgenote Gerda Blom die vandaag elders verplichtingen heeft. Ze kochten in 2017 deze voormalige Nederlands hervormde kerk. „Gerda wilde graag in een heel bijzonder of een heel oud pand wonen en ik wilde graag een podium.” Na een flinke verbouwing huist er in de kerk nu een theater, de drumschool en opnamestudio van René, een bed & breakfast en is er de mogelijk van zaalverhuur voor rouw en trouwdiensten en andere samenkomsten. René opent een zware houten deur. Door hoge kerkraden valt het zomerse zonlicht de prachtig gerestaureerde kerkzaal binnen.

Hoog en bijna over de volle kerkbreedte praat een prachtig orgel. „Mijn vader was kerkorganist in Alkmaar. Hij had hier zeker op het orgel willen spelen.” Het koper glanst aan de kansel met in houtsnijwerk het jaartal 1731. Aan het begin van de zaal is een ontbijthoek voor de B&B-gasten gesitueerd en aan het einde bevindt zich een podium. „Nu organiseer ik hier vijftien concerten per jaar.” Via de tussenverdieping met privéverblijven van René en Gerda wacht boven de kerkzolder waar onder eeuwenoude balken de B&B is gerealiseerd. „Geen balk is recht, het is allemaal handwerk”, legt René uit. De smaakvolle en creatieve hand van Gerda vind je ook hier tot in het kleinste detail van de inrichting terug. Zouden er geesten huizen op zolder? „De gasten vinden het hier wel heel 'geestig' ja”, moet hij lachen en wijst uit het raam naar het naastgelegen kerkhofje. Tussen de goed onderhouden graven valt het enige oorlogsgraf van de 22-jarige piloot die met zijn parachute aan het vliegtuig bleef hangen op door felrode, met liefde verzorgde, geraniums. „Het ontbijt is in de kerkzaal met klassieke muziek en hond Moos die je aan de voet van de trap opwacht.”

Bruiloft

In 2018 kregen kwam de eerste aanvraag voor een bruiloft. „Toen zeiden we tegen elkaar 'als we hier mensen laten trouwen, kan er maar één de eerste zijn en dat moeten we zelf zijn'. Een week voor wat dus de tweede bruiloft werd, zijn wij hier getrouwd. Een mooi en liefdevol feest. Een bevriende muzikant speelde op het orgel de eerste vier maten van de bruiloftsmars en daarna ging hij los in jazz. Echt fantastisch”, geniet René bij de herinnering. Inmiddels hebben veel gasten de B&B gevonden, werden er rouw- en trouwplechtigheden gehouden, hebben er ontmoetingen plaatsgevonden en zijn er bijzondere optredens geweest. De kerk leeft weer. René is dankbaar. „Het is dat ik me vaak verwonder. Wat bijzonder dat we hier zijn, hier mogen wonen en dit mogen doen.”

theaterkerkhemels.nl

Een schuilplaats voor de kunsten

In het pittoreske Den Hoorn naast een openstaande deur in een oude stenen muur de nietsvermoedende voorbijganger om de achtergelegen tuin te betreden. Het pad voert eerst smal tussen twee buurhuizen en opent dan naar een weelderige tuin. Twee grote stenen beelden van Neptunus en Ceres kijken op de verrast om zich heen kijkende bezoekers neer. 'Wat een fijn plekje' en 'Wat een mooie tuin', ontvalt ze. Hetgeen wat aan het eind van het hobbelige pad op het eerste gezicht een boerenschuur lijkt, blijkt een oud kerkje. Het is De Vermaning daterend uit 1660, eeuwenlang de plek van samenkomst voor de dorper doopsgezinden. Naar goed Texels gebruik staat de deur, of Nettie of de op dat moment exposerende kunstenaar er nu is of niet, gastvrij open. In het kleine halletje is een deur naar een eenvoudig keukentje, een deur naar de open zolder en een deur naar het net zo eenvoudige maar zeker tot de verbeelding sprekende kerkzaaltje met wisselende exposities.

Koffie en thee staan klaar op een grote houten tafel en uit de koelkast kan iets worden gepakt. Een vrijwillige vergoeding kan in de fluwelen collectezak. „Je krijgt thee uit de theepot van Henk. Die heeft er heel wat literaties uit geschonken en gedronken”, zegt Nettie van de Brake, ruim twee jaar de huurster van een 'hoedster' over het voormalige schuilkerkje. „Tegenwoordig is het een 'schuilplaats' voor de kunsten”, legt ze uit.

Haar ruim twee jaar geleden overleden man Henk Noorlander, het Schildertje zoals hij zichzelf noemde, had sinds '91 tot aan zijn sterfbed zijn atelier in dit kerkje waaraan hij zeer was verknocht. „Voor Henk was De Vermaning zijn leven. Het was zijn plek, zijn ruimte. Ik hielp hem alleen als het nodig was.” Vlak voor zijn overlijden kon zij het huurcontract overnemen. „Nu is het echt mijn kerk en een deel van mijn leven. Ik geniet er zo van. Ten eerste het

sfeervolle gebouw en dan het idee dat je dat kunt delen met een hoop mensen die blij zijn dat ze hier mogen exposeren, dat ze er mogen werken of optreden, of gewoon wat zitten mijmeren in de tuin. Dat geeft me zoveel energie en lol. Ook al die mensen die elke dag even komen binnenlopen. Kennelijk is dat alles nu heel belangrijk voor me. Vroeger had ik me niet kunnen bedenken dat ik dit zou doen. Er werd vroeger zelfs vaak van me gezegd dat ik egoïstisch was, al herkende ik mezelf daar niet in. Wellicht ben ik nu aan het doorslaan de andere kant op”, lacht ze hartelijk om zichzelf. „Het is gewoon de optelsom van alles wat hier nu gebeurt dat het zo mooi maakt. Als je ziet hoe het loopt, heel bijzonder. Elke dag ruim dertig à veertig mensen is heel normaal, het loopt de hele dag in en uit. Henk was open, 'tenzij. Ik dicht ben' en omdat hij moest werken was dat vaak. Nu is het een heel open gebouw; alle dag open 'Tenzij ik dicht ben'.”

vermaningdenhoorn.nl

Project Geestdrift

Een aantal doopsgezinde kerken in Noord-Holland Noord heeft onder de naam 'Project Geestdrift' de krachten gebundeld. Samen bieden zij een serie eigentijdse muziek- en theatervoorstellingen aan, met als doel op deze bijzondere locaties op verbindende wijze met elkaar kennis te maken. Met de voorstellingsvorm aan de geschiedenis, de waarden en de verhalen van de mensen die al eeuwenlang in deze gebouwen samenkwamen. Info: project-geestdrift.nl.

Heilige Nachten

Heilige Nachten biedt bijzondere overnachtingen in historische kerken in Nederland, die leegstaan of nog deels in gebruik voor (kerkelijke) activiteiten. Unieke locaties voor rust en ontspanning in deze hectische tijd. Een deel van de inkomsten komt direct bij die kerk terecht om te helpen het kerkgebouw in stand te houden. Meer informatie via heiligenachten.nl